

SPIS KSIĘŻY WIELKOPOLSKICH

Spis księży wielkopolskich to powstały w tym roku projekt realizowany przez Członków Wielkopolskiego Towarzystwa Genealogicznego „Gniazdo”. Dostępny jest on na stronie: <http://www.wtg-gniazdo.org/ksieza/>

My, genealodzy, winni jesteśmy zachować w pamięci tych wszystkich, dzięki którym możemy prowadzić nasze poszukiwania, którzy pieczołowicie, nieraz w niewyobrażalnych dla nas warunkach: przy migotającym blasku świec, braku inkaustu, ostrzeniu co rusz gęsich piór, w nie opalanej izbie drewnianej plebani, wypełniali księgi będące dziś jedynym źródłem informacji o naszych przodkach.

W głównej mierze zapisującymi drobnym makiem opasłe tomy ksiąg metrykalnych byli księża, zobowiązani postanowieniami soboru trydenckiego do prowadzenia tychże ksiąg, a wśród nich przede wszystkim: ksiąg chrztów (łac. *Liber Bapistorum*), ślubów (łac. *Liber Copulatorum*) i zgonów (łac. *Liber Mortuorum*). Niejednokrotnie w księgach opisywali oni również i inne wydarzenia mające miejsce w ich parafiach, jak choćby piękny opis przyjazdu pierwszego pociągu do Mieściska, opis anomalii pogodowych czy wykaz remontów wraz z kosztami w jednym z wiejskich kościołów parafialnych z końca XVIII wieku.

Stąd też między innymi zrodził się pomysł spisania nazwisk wszystkich księży z terenu archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej, czyli upraszczając z obszaru Wielkopolski. W początkowym zamyśle miał to być spis sporządzony w oparciu o elenchusy (czyli roczniki archidiecezjalne) ze wskazaniem w jakiej miejscowości i w jakich latach każdy ksiądz przebywał. Pierwszy tego typu spis powstał w oparciu o elenchusy z lat: 1858, 1869, 1870 i 1872 roku. Obejmował on około 2000 nazwisk.

Przy okazji dodać należy, że elenchusy to wykazy duchowieństwa i parafii, które w innych częściach Polski nazywane bywają schematyzmami, natomiast w archidiecezji poznańskiej, aż do 1928 roku występowały one wyłącznie pod nazwą elenchów.

W miarę pozyskiwania następnych elenchusów spis został powiększony o lata 1906, 1931 oraz 1938. W tym miejscu pragnę podkreślić, iż spisu dokonano w oparciu o własne elenchusy, czy to kupowane na aukcjach, czy posiadane już przez członków naszego Towarzystwa. Piszący te słowa ma obecnie w swoich zbiorach dziesięć elenchusów, z czego trzy będące niegdyś własnością

ks. Edwarda Likowskiego, późniejszego biskupa i arcybiskupa poznańskiego. Ponadto, swoje elenchusy udostępnili: Jacek Piętka, Bartosz Małecki i Sławomir Łubiński. Dzięki tym materiałom powstała baza wyjściowa do dalszej pracy oraz ustalony został zakres czasowy opracowania. Obejmuje on okres od XVIII wieku do pierwszej połowy XX wieku.

W miarę sporządzania list z nazwiskami księży zrodził się pomysł wzbogacenia postaci księży o zdjęcia osobiste, zdjęcia grobów, nekrologi, czy opisy ich działalności. Wszystko po to, aby o życiu księży nie mówiły tylko ich imiona i nazwiska, daty urodzeń, święceń i zgonów. Ponad wszystko nie miały to być tylko suche fakty ale sylwetki duchownych, którym tak wiele zawdzięczamy.

W tak szerokie opracowywanie spisu włączyło się wielu członków Towarzystwa, a później i goście z forum WTG „Gniazdo”. W swym obecnym kształcie spis jest dziełem bardzo wielu osób, które fotografują groby na cmentarzach, tablice pamiątkowe w kościołach, a także wyszukują i przesyłają różne informacje, takie jak zdjęcia nekrologów, czy opisy działalności księży zamieszczone w różnych opracowaniach regionalnych i parafialnych. Są i tacy, którzy mając wśród swoich przodków księży przysyłają posiadane o nich informacje.

Na koniec września udostępniona baza zawiera ponad 3300 nazwisk księży. Natomiast posiadany już materiał pozwoli na powiększenie udostępnionej bazy o dalsze 1000 nazwisk, jak również na znaczne rozszerzenie zakresu wpisanych już wcześniej informacji. Według szacunkowych obliczeń całość będzie wynosiła ponad 7000 nazwisk, a zatem jak wynika z powyższego, w bazie znajduje się prawie połowa ujętych osób.

W chwili obecnej istnieje możliwość wyszukiwania poprzez nazwiska księży. Do końca 2008 roku zostanie uruchomiona możliwość wyszukiwania poprzez nazwę parafii. Pozwoli to zorientować się jacy księża i w jakim okresie w danej parafii przebywali. Wprowadzone zostaną również zdjęcia kościołów należących do danej parafii. W bazie roboczej zgromadzonych jest już ponad 100 zdjęć kościołów i kaplic.

Zapraszam do pomocy w tym dziele. Każde nadesłane zdjęcie grobu, tablicy pamiątkowej, kościoła, czy choćby krótka informacja o danym księdzu będzie cennym uzupełnieniem całości.

Na koniec dziękuję bardzo wszystkim, którzy choćby małą cegiełką wzbogacili to opracowanie.

Wojciech Jędraszewski